

GRUPA GRAĐANA,
u želji da ukine posledice imovinskih nepravdi koje su nastale u periodu od 1944 do danas,
a svesna da se te nepravde ne mogu u potpunosti ispraviti,
predlaže donošenje sledećeg zakona :

**NACRT ZAKONA
O POVRAĆAJU IMOVINE I OBEŠTEĆENJU
D E O P R V I**

OSNOVNE ODREDBE

1. Predmet zakona

Član 1

(1) Ovim zakonom uređuju se uslovi, način i postupak vraćanja imovine koja je na teritoriji Republike Srbije podržavljena oduzimanjem od bivših vlasnika - fizičkih i pravnih lica, primenom propisa o :

1. agrarnoj reformi,
2. konfiskaciji,
3. sekvestraciji,
4. nacionalizaciji
5. eksproprijaciji,

i drugih propisa koji su doneseni i primenjivani, te svim drugim aktima kojima je izvršeno podržavljenje bez tržišne naknade, kao i propisa kojima je izvršena privatizacija podržavljene imovine bivših vlasnika u periodu od 1944.godine do dana donošenja ovog zakona

(2) Imovina se vraća u naturi.

(3) U slučaju da je imovina uništena Republika Srbija odgovara sopstvenim nepokretnostima i materijalnim sredstvima

Član 2

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

(1) Pod imovinom se smatraju nepokretne i pokretna stvari i prava

6. Pod propisima o oduzimanju imovine podrazumavaju se zakoni, uredbe, uputstva, preporuke, odluke, zaključci i sva druga opšta akta koja se odnose na oduzimanje imovine, od 1944 godine do dana stupanja na snagu ovog zakona i početka primene.

(3) Pod izrazom podržavljena imovina podrazumeva se privatna imovina iz stava 1. ovog člana bez obzira na to da li je ta imovina aktom o podržavljenju prešla u opštenarodnu svojinu, državnu, društvenu ili zadružnu svojinu.

(4) Pod aktom o podržavljenju podrazumevaju se pravni akti koji su imali neposredno dejstvo, kao što su propisi, presude, odluke, rešenja, drugi pravni akti kao i materijalne radnje

državnih i drugih organa putem kojih je privatna imovina podržavljena.

(5) Pod državnim organima podrazumevaju se sudovi, organi uprave, komisije i narodni odbori i njima srodni organi koji su na osnovu propisa o oduzimanju imovine bili ovlašćeni za donošenje akata o podržavljenju.

(6) Pod bivšim vlasnicima podrazumevaju se fizička i pravna lica koja su bila vlasnici imovine oduzete primenom propisa o oduzimanju imovine i njihovi naslednici i pravni sledbenici koji polažu pravo na povraćaj imovine, odnosno na novčano obeštećenje po ovom zakonu.

(7) Pod obveznicima vraćanja podrazumevaju se država, pravna lica, kao i fizička lica u čijoj se imovini nalaze stvari po jednom od gore navedenih načina koje se na osnovu ovog zakona vraćaju bivšim vlasnicima, odnosno koja su obavezna po ovom zakonu na povraćaj imovine ili obeštećenje.

Član 3.

(1) Pravo povraćaja imovine, odnosno obeštećenja imaju fizička i pravna lica kojima je imovina oduzeta na osnovu propisa o oduzimanju imovine, od 1944 godine do dana stupanja na snagu ovog Zakona i početka primene.

(2) To pravo imaju i ona fizička i pravna lica kojima je presudom, odlukom ili drugim aktom državnog organa, odnosno aktima i radnjama pojedinaca prilikom izvršavanja ovlašćenja državnog organa, bila oduzeta imovina na osnovu ništavnog pravnog posla, bez pravnog osnova, ili zloupotrebom prava ili političke moći.

(3) Odredbe ovog zakona primeniće se i na vraćanje imovine, odnosno obeštećenje za imovinu koja je prešla u državnu svojinu:

- a) na osnovu pravnog posla koji je zaključen pod prinudom, prevarom, pretnjom ili u zabludi;
- b) oduzimanjem uz naknadu koja ne prelazi jednu polovinu vrednosti imovine (oštećenje preko polovine).

Član 4.

(1) Na rešavanje pitanja koja su predmet ovog zakona shodno će se primeniti odredbe zakona kojima su uređeni svojinskopravni, obligacioni, naslednopravni i drugi imovinski odnosi, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

(2) Postupak za povraćaj imovine vodi se po odredbama Zakona o opštem upravnom postupku

Član 5.

(1) Sticanje nepokretnosti, druge imovine i imovinskih prava, odnosno novčane naknade po ovom zakonu, ne podleže plaćanju poreza.

(2) Postupak za povraćaj imovine i pribavljanje dokumentacije potrebne u postupku su

oslobođeni taksi

DEO DRUGI

NOSIOCI PRAVA I OBAVEZA

1. Bivši vlasnici (korisnici prava)

Član 6.

Pravo na povraćaj oduzete imovine, odnosno obeštećenje, po odredbama ovog zakona imaju bivši vlasnici (pravna i fizička lica), njihovi naslednici i pravni sledbenici.

Član 7.

Pravo na povraćaj imovine, odnosno obeštećenja u smislu ovog zakona, nemaju bivši vlasnici koji su dobili naknadu za oduzetu imovinu, od inostrane države, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 8.

(1) Pravo na povraćaj imovine kapitalskih i ličnih društava imaju akcionari odnosno udelničari, kao i ortaci, koji su fizička lica ili pravna lica, njihovi naslednici i pravni sledbenici.

(2) Pravo na povraćaj imovine, odnosno obeštećenja pripada i zadužbinama, legatima, fondovima i neprofitabilnim organizacijama.

Član 9.

Ako se povede ostavinski postupak u vezi vraćene imovine isti se sprovodi po odredbama Zakona o nasleđivanju Republike Srbije, uz davanje novih nasledničkih izjava.

2. Obveznici vraćanja

Član 10.

(1) Obveznik vraćanja imovine je Republika Srbija odnosno njen pravni sledbenik ili pravno kao i fizičko lice koje je u momentu stupanja na snagu ovog zakona vlasnik ili nosilac prava korišćenja ili raspolaganja ili polaže pravo na tu imovinu na osnovu teretnog ili bezteretnog pravnog posla.

(2) Obveznici vraćanja podržavljenih ili privatizovanih podržavljenih preduzeća, odnosno drugih privrednih subjekata ili za uspostavljanje udela na njihovoj imovini jesu država, preduzeća, odnosno druga pravna ili fizička lica u čijoj se imovini nalaze sredstva, odnosno

imovina podržavljenih i-ili privatizovanih podržavljenih preduzeća ili drugih privrednih subjekata.

(3) Pravno odnosno fizičko lice koje je obveznik vraćanja stvari po odredbama st. 1-2. ovog člana ima pravo na naknadu njene vrednosti od Republike Srbije odnosno njenog pravnog sledbenika, ako je pravo na stvar steklo pravno-valjanim teretnim pravnim poslom.

(4) Obveznik naknade u obveznicama i u novcu je Republika Srbija, ili njen pravni sledbenik.

Član 11.

(1) Ako su obveznici vraćanja fizička odnosno pravna lica koja su u međuvremenu putem pravno valjanog teretnog posla ili bezteretnog sticanja ili na osnovu nezakonitih postala vlasnici imovine koja je bila oduzeta od bivših vlasnika primenom propisa i akata iz člana 2. ovog zakona, ta fizička odnosno pravna lica imaju pravo na nadoknadu do visine uložениh sredstava u predmetnu imovinu, a svoja prava na obeštećenje ostvaruju u posebnom postupku od Republike Srbije.

(2) Smatraju se obveznicima vraćanja i oni držaoci stvari i prava iz stava 1. ovog člana koji su tu državinu i pravo pribavili bez valjanog pravnog osnova ili ako ih drže po osnovu najma, zakupa ili drugog tome srodnog odnosa.

(3) Ako je imovina koja je predmet povraćaja ili tržišne naknade prešla iz društvene u privatnu svojinu na osnovu nezakonitih, odnosno fiktivnih pravnih akata i poslova, obveznik za povraćaj odnosno naknadu, jeste pravno odnosno fizičko lice koje je u trenutku odlučivanja o zahtevu za vraćanje vlasnik ili korisnik takve imovine.

DEO TREĆI

PREDMET VRAĆANJA I OBEŠTEĆENJA

Član 12.

2. Na osnovu ovog zakona predmet vraćanja odnosno obeštećenja je sva imovina

OBLICI VRAĆANJA IMOVINE

I. Vraćanje u naturalnom obliku

Član 13.

Povraćaj oduzete imovine vrši se vraćanjem imovine u naturi.

1. Vraćanje pokretnosti

Član 14.

(1) Predmet vraćanja su sve pokretne stvari.

(2) U slučaju uništenja oduzete pokretne stvari plaća se naknada prvobitno revalorizovane vrednosti na dan podržavljenja ili tržišna vrednost na dan povraćaja ukoliko je to za korisnika povraćaja povoljnije.

2. Vraćanje nepokretnosti

Član 15.

(1) Poljoprivredno i šumsko zemljište sa stambenim i ekonomski zgradama na njemu, šume, građevinsko zemljište, stambene i poslovne zgrade, odnosno idealni delovi takvih zgrada, stanovi i poslovne prostorije, vraćaju se pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 16.

(1) Nepokretnost čija vrednost nakon podržavljenja nije bitno porasla, vraća se, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, bez obračuna razlike u vrednosti.

(2) Ako je vrednost nepokretnosti bitno porasla usled novih ulaganja, bivši vlasnik ima pravo da traži uspostavu svojinskog udela na nepokretnosti do visine prvobitne vrednosti revalorizovane na dan povraćaja ili tržišnu vrednost na dan povraćaja, ukoliko je to za njega povoljnije.

(3) Nepokretnost čija je vrednost nakon podržavljenja bitno smanjena, vraća se korisniku prava uz doplatu naknade do pune vrednosti u trenutku podržavljenja.

Član 17.

(1) Poljoprivredno zemljište vraća se bivšem vlasniku u svojinu i državinu.

1. (2) Ako na oduzetom poljoprivrednom zemljištu sada postoji pravo svojine trećeg lica, to lice ima pravo na drugo odgovarajuće poljoprivredno zemljište. Pod pojmom drugog odgovarajućeg poljoprivrednog zemljišta podrazumeva se zemljište koje je istog kvaliteta i boniteta i približne lokacije.

Član 18.

Ako korisnik prava ne traži povraćaj poljoprivrednog zemljišta, odnosno šume u naturi pripada mu pravo na novčanu naknadu koja će se isplatiti najkasnije u roku od godinu dana, od dana istaknutog zahteva.

Član 19.

(1) Stambene zgrade, odnosno stanovi, poslovne zgrade odnosno poslovne prostorije na kojima ne postoji zakupni ili tome srodan odnos, vraćaju se bivšem vlasniku u svojini i državinu.

(2) Stambene zgrade, odnosno stanovi, poslovne zgrade odnosno poslovne prostorije na kojima postoji vlasnički, zakupni ili tome srodan odnos, vraćaju se uspostavljanjem prava svojine na tim nepokretnostima, a korisnici odnosno dosadašnji vlasnici, postaju zakupci.

Član 20.

(1) Na podržavljenom građevinskom zemljištu, stupanjem na snagu ovog zakona uspostavlja se pravo svojine u korist bivšeg vlasnika.

(2) Podržavljeno građevinsko zemljište koje je opštini odnosno gradu ili nekom pravnom ili fizičkom licu u skladu sa zakonom predato radi privođenja nameni u skladu sa planskim aktom, vraćaju se bivšem vlasniku, a obveznik vraćanja mora nadoknaditi štetu korisniku zemljišta u vrednosti uložених sredstava.

(3) Podržavljena građevinska zemljišta vraćaju se vlasniku bilo da je na njima izgrađen trajni objekat u svojini bivšeg vlasnika, bilo da je u svojini drugog fizičkog ili pravnog lica. Ukoliko je objekat u svojini pravnog ili fizičkog lica između vlasnika zemljišta i vlasnika trajnog objekta uspostavlja se zakupni odnos. Uslove zakupa zemljišta propisuje nadležno ministarstvo za prelazni period od godinu dana kada se ima uspostaviti tržišno formiranje cena.

(4) Za građevinsko zemljište koje je ekspropisano po propisima o eksproprijaciji do stupanja na snagu Zakona o eksproprijaciji ("Službeni list FNRJ", br. 12/57), korisniku prava pripada tržišna naknada, ako on za to zemljište na ime naknade nije dobio drugu nepokretnost u vlasništvo.

(5) U slučaju iz stava 3), stari vlasnik može odbiti povraćaj stvari i tada mu pripada naknada u vidu zamene za drugo građevinsko zemljište ili novčana naknada po tržišnoj ceni.

Član 21.

(1) Nepokretnosti se vraćaju oslobođene hipotekarnih tereta koji su nastali od momenta njihovog podržavljenja do dana stupanja na snagu ovog zakona. Za potraživanja koja su bila obezbeđena ovim teretima garantuje Republika Srbija.

(2) Službenosti, izbrisane podržavljenjem, oživljavaju, a takođe i neistekli ugovori o dugoročnom zakupu nepokretnosti.

3. Vraćanje preduzeća i kapitala

Član 22.

(1) Preduzeće koje je bilo podržavljeno vraća se bivšem vlasniku nezavisno od vrste delatnosti u vreme donošenja zakona, a ako je u sastavu drugog pravnog lica – pod uslovom da se može izdvojiti iz tog pravnog lica.

(2) Ako je vrednost preduzeća u momentu vraćanja bitno porasla usled novih ulaganja vrši se prebijanje porasle vrednosti sa prihodima ostvarenim za vreme korišćenja preduzeća, bivši vlasnik ima pravo da traži uspostavu svojinskog udela na preduzeću do visine prvobitne vrednosti revalorizovane na dan povraćaja.

Član 23.

(1) Ako je predmet vraćanja preduzeće čija je vrednost bitno smanjena u odnosu na vrednost preduzeća u trenutku podržavljenja, za razliku u vrednosti bivšem vlasniku pripada tržišna naknada u novcu na teret sredstava i imovine Republike Srbije, odnosno njenog pravnog sledbenika.

(2) Ako je predmet vraćanja u svojinu preduzeće čija je vrednost bitno porasla u odnosu na vrednost preduzeća u trenutku podržavljenja vrši se prebijanje u skladu sa članom 22. stav 2.

Član 24.

(4) Na vraćanje nepokretnosti u smislu stava 3. ovog člana, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na povraćaj nepokretnosti.

Član 25.

(1) Na način utvrđen u članu 28. ovog zakona vraća se i imovina preduzeća iz člana 26. st. 1. i 3. ovog zakona, ako se preduzeće ne može vratiti kao celina.

(2) Povraćaj u smislu odredbi čl. 26. i 28. ovog zakona bivši vlasnik može da odbije, u kom slučaju ima se primeniti princip određen u članu 16. stav 2 i članu 20. stav 2.

II. Novčano obeštećenje

Član 26.

(1) Ako se nepokretnost ne može vratiti u svojinu i državinu, odnosno ako se na njoj ne može uspostaviti pravo svojine ili udela, bivši vlasnik dobija naknadu uspostavljanjem udela na pravnom licu, ili u novcu na način utvrđen u stavu 16. stav 2. i član 22. stav 2. ili na njegov zahtev, u obveznicama izdatim u tu svrhu ili u akcijama koje drži Akcijski fond.

(2) Ako bivši vlasnik zahteva akcije u smislu prethodnog stava, a iste ne mogu da mu se ponude, pripada mu naknada u novcu, ili na njegov lični zahtev, obveznicama Republike

Srbije.

(3) U slučajevima iz stava 1. ovog člana bivši vlasnik i obveznik mogu se sporazumeti da bivšem vlasniku pripadne u svojinu druga nepokretnost.

(4) Pravo na naknadu imaju i bivši vlasnici koji su svoju podržavljenu imovinu povratili na osnovu pravnog posla uz naknadu.

Član 27.

(1) Ako se, u skladu sa članom 26. ovog zakona, podržavljeno preduzeće ne može vratiti bivšem vlasniku, ili ako se, u smislu člana 28. ovog zakona, ne može uspostaviti udeo na preduzeću ili pravo svojine na nepokretnosti, bivši vlasnik ima pravo na naknadu u vrednosti imovine procenjene u momentu oduzimanja, a vrednovane na dan povraćaja, odnosno udela na podržavljenom preduzeću.

(2) Bivši vlasnik iz stava 1. ovog člana može da zahteva da mu se vrednost podržavljene imovine nadoknadi u novcu ili na njegov zahtev u vidu obveznica ili akcija.

Član 28.

(1) Vrednost podržavljene uništene imovine utvrđuje se prema njenom stanju u trenutku podržavljenja i uz uvažavanje uz primenu revalorizovane ili sadašnje tržišne vrednosti

(1) Vrednost podržavljene uništene imovine utvrđuje se prema njenom stanju u trenutku podržavljenja i uz uvažavanje njene vrednosti prema principima iz člana 16 stav 2.

(2) Vrednost stana, stambene zgrade, odnosno poslovnih prostorija ili poslovne zgrade utvrđuje se u skladu sa stavom 1. ovoga člana.

(3) Vrednost poljoprivrednog zemljišta, šuma i zemljišta korišćenog za izgradnju utvrđuje se prema tržišnoj vrednosti takvog zemljišta.

(4) Novčane vrednosti podržavljenih preduzeća, utvrđene u trenutku podržavljenja, valorizuju se na osnovu pariteta dinara prema USA dolaru u trenutku podržavljenja imovine i pariteta dinara prema USA dolaru na dan donošenja rešenja o vraćanju imovine, pri čemu se uzima u obzir prosečno povećanje dolarskih cena te imovine koje utvrdi ministar za finansije shodno međunarodno priznatim normama.

Član 29.

(1) Obveznice su hartije od vrednosti procenjene od Standard & Poor Agency i/ili Moody's Agency sa odgovarajućom kamatnom stopom na godišnjoj osnovi, koje glase na donosioca, nominovane su u evrima, a isplative u jednakim dinarskim polugodišnjim ratama u roku od 2 godina, po srednjem kursu na dan isplate. Polugodišnje rate podležu usklađivanju sa zvaničnom stopom inflacije u trenutku isplate.

(2) Sredstva za pokriće obaveza po osnovu izdatih obveznica obezbeđuje Republika Srbija

odnosno njen pravni sledbenik.

Član 30.

Za period od pravosnažnosti rešenja o naknadi do početka obračunavanja kamata na obveznice, odnosno kada je to utvrđeno rešenjem do isplate naknade u gotovom novcu, bivšem vlasniku pripadaju kamate koje važe za uloge po viđenju, a glavnica se valorizuje.

Član 31.

(1) Naknade date na osnovu propisa o oduzimanju imovine kao i naknade date za imovinu koja je podržavljena na način utvrđen članom 3. stav 2) i stav 3) ovog zakona, prilikom odlučivanja o povraćaju imovine u smislu ovog zakona ne uzimaju se u obzir.

(2) Obveznicima iz čijih se sredstava u smislu odredaba ovog zakona vraća nepokretnost koju su stekli uz plaćanje naknade, pripada tržišna naknada po propisima o eksproprijaciji i prinudnom prenosu nepokretnosti u društvenoj svojini.

(3) Tržišna naknada iz stava 2. ovog člana u vidu obveznica isplaćuje se na teret budžeta Republike Srbije, odnosno njenog pravnog sledbenika.

DEO ČETVRTI

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

I. Pokretanje postupka

Član 32.

Postupak za povraćaj imovine, odnosno obeštećenje pokreće bivši vlasnik, njegov naslednik ili pravni sledbenik predlogom nadležnom opštinskom organu

Postupak za ostvarivanje prava bivših vlasnika je hitan.

Član 33.

Učesnici i špstišli pre upuštanja u vođenje postupka mogu predložiti sporazumno rešenje.

Član 34.

(1) Pravo na podnošenje predloga za povraćaj imovine, odnosno obeštećenje, imaju bivši vlasnik, njegovi naslednici i njegovi pravni sledbenici.

(2) Kad pravo na povraćaj imovine, odnosno obeštećenje ima više lica, blagovremeno podnet predlog jednog od tih lica smatra se podnetim u korist svih sukorisnika prava.

(1) Pokretanje postupka može da inicira i obveznik vraćanja.

(4) Ako nadležni organ u slučaju iz stava 1 ovog člana utvrdi da postoji javni interes, sam pokreće postupak po službenoj dužnosti.

(5) Predlog za povraćaj imovine, odnosno obeštećenje može se podneti najkasnije u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 35.

(1) Stranke u postupku za vraćanje imovine jesu bivši vlasnik, njegovi naslednici, pravni sledbenik, i obveznik vraćanja.

(2) Stranke iz stava 1. ovog člana koje nemaju stalno prebivalište, odnosno sedište u Republici Srbiji, moraju da imaju punomoćnika sa prebivalištem, odnosno boravištem u Republici Srbiji koji zastupa stranku u vezi sa svim radnjama u postupku.

II. Sadržina zahteva

Član 36.

(1) Predlog za povraćaj imovine, odnosno obeštećenje treba da sadrži: dokaz o oduzimanju imovine i o pravnom osnovu podnosioca.

Član 37.

(1). Svu potrebnu dokumentaciju za povraćaj imovine državne institucije dužne su iste izdati korisniku povraćaja u roku od 15 dana bez takse.

(2). Organi koji raspolazu podacima i voed službene evidencije (zemljišne knjige, katastar, arhiv i sl.) su dužni da omoguće uvid u dokumentaciju i da u roku od 15 dana odgovore na zahtev obveznika, korisnika i organa koji vodi postupak.

(3) U slučaju da organi koji raspolazu određenom dokumentacijom ne postupe po zahtevu organa koji vodi postupak za povraćaj imovine, pokrenuće se protiv odgovornog lica postupak zbog zloupotrebe službenog položaja.

(4). U slučaju da korisnik povraćaja nije u mogućnosti da pribavi potrebnu dokumentaciju organ za vođenje postupka pribaviće dokumentaciju po službenoj dužnosti.

III. Nadležnost

Član 38.

(1) Organ uprave po mesnoj nadležnosti uz primenu zakona o opštem upravnom postupku, nakon sprovedenog dokaznog postupka donosi prvostepeno rešenje.

(2) Po žalbi na prvostepeno rešenje odlučuje nadležni drugostepeni organ.

(3) Po konačnom drugostepenom rešenju dozvoljen je upravni sport.

IV. Donošenje rešenja

Član 39.

7. Organ iz člana 32.stav 1. ovog zakona utvrđuje sve činjenice i okolnosti za odlučivanje o zahtevu za povraćaj imovine i obeštećenju.
Rešenje donosi prvostepni organ po odredbama zakona o opšte upravnom postupku
8. Ako je bivši vlasnik podržavljene imovine umro a njegovi naslednici ili pravni sledbenici nisu utvrđeni u ostavniskom postupku donosi se rešenje kojim se utvrđuju zakonski naslednici pokojnika.

(3) U rešenju o vraćanju imovine organ koji izdaje i nalog nadležnom izvršnom sudu za izvršenje rešenja, kao i brisanje eventualnih tereta i odlučuje o troškovima postupka.

(4) Konačno rešenje iz stava 1.ovog člana dostavlja se po službenoj dužnosti sudu koji vodi zemljišne knjige, odnosno organu koji vodi javne knjige o evidenciji nepokretnosti i prava na njima, kao i ostalih prava.

2. (5) Svi postupci u vezi pribavljanja dokumentacije povodom povraćaja imovine su besplatni – bez takse.

Član 40.

Rešenje o vraćanju imovine donosi se i dostavlja bivšem vlasniku, nasledniku ili njegovom pravnom sledbeniku najkasnije u roku od tri meseca od dana podnošenja uredno sastavljenog zahteva.

Član 41.

(1) Pravosnažno rešenje o vraćanju imovine i obeštećenju izvršavaju:

- sudovi odnosno organi određeni zakonom za vođenje javnih knjiga o evidenciji nepokretnosti i prava na njima, kad je reč o upisu vlasništva na nepokretnosti;
- Akcijski fond kad je reč o uspostavljanju udela u preduzeću ili naknadi u akcijama;
- Ministarstvo finansija i ekonomije kad je reč o naknadi u obveznicama i novčanoj naknadi.

9. Prinudno izvršenje rešenja koja nisu dobrovoljno izvršena, sprovodi se po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

(3)Troškove postupka za vraćanje oduzete imovine obezbeđuje Republika Srbija odnosno njen pravni sledbenik.

Član 42.

(1) Na predlog bivšeg vlasnika radi obezbeđenja predloga za vraćanje imovine ili iz drugih značajnih razloga prvostepeni organ doneće privremenu meru radi obezbeđenja izvršenja obaveza kojom se određuje zabeležba postupka u javnoj knjizi, privremena zabrana

raspolaganja nepokretnostima, odnosno odlaže delimična ili potpuna kapitalaska transformacija preduzeća i drugih privrednih subjekata.

(2) Iz istih razloga prvostepeni organ koji sprovodi postupak može i pre nego što donese rešenje o povraćaju imovine, bivšeg vlasnika privremeno uvesti u posed nepokretnosti i preduzeća, ako je stvarni i pravni osnov njegovog zahteva za povraćaj učinjen verovatnim.

(3) Protiv odluke iz stava 1. ovog člana dozvoljena je žalba koja ne odlaže sprovođenje izvršenja.

Član 43.

(1) Bivši vlasnici i obveznici vraćanja mogu u toku postupka pred nadležnim organom u svakom trenutku da zaključe poravnanje o imovini koja je predmet zahteva za povraćaj, odnosno obeštećenje, i isto poravnanje ima snagu pravosnažnog rešenja.

(2) Poravnanje se smatra zaključenim kada stranke pročitaju zapisnik o poravnanju i potpišu ga.

(3) Ako je poravnanje postignuto samo u odnosu na deo imovine koja je predmet predloga nadležni organ će prihvatiti takvo poravnanje uz konstataciju da ono ima snagu izvršne isprave-samo delimično.

Član 44.

(1) Stranke u postupku za povraćaj imovine po ovom zakonu i ostavinskom postupku povodom imovine koja je predmet povraćaja ne plaćaju takse kao ni troškove postupka.

(2) O troškovima postupka odlučuje nadležni organ u skladu sa odredbama Zakona o vanparničnom postupku na teret obveznika vraćanja.

Član 45.

(1) Ako je ostavinski postupak iza smrti bivšeg vlasnika pravosnažno okončan, a da pritom nije odlučeno i o nasleđivanju imovine koja tom licu pripadne na osnovu rešenja o povraćaju imovine, u pogledu te imovine sud će doneti dopunsko rešenje o nasleđivanju, uz novo date nasledničke izjave.

(2) Nasledničke izjave date pre pokretanja postupka za vraćanje imovine nemaju pravno dejstvo na imovinu koja korisniku prava pripadne na osnovu rešenja o vraćanju imovine.

Član 46.

(1) Ostavinski postupak pokreće naslednik bivšeg vlasnika, u slučaju ako se imovina među naslednicima nije raspravila u rešenju o vraćanju imovine.

(2) Rokovi koji po zakonu o nasleđivanju teku od dana smrti ostavioca u ovom postupku teku od dana pravosnažnosti rešenja o vraćanju imovine.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47.

(1) Od dana stupanja na snagu ovog zakona nije dozvoljeno bilo kakvo raspolaganje nepokretnostima, odnosno imovinom u vezi sa kojom po odredbama ovog zakona postoji dužnost vraćanja, kao ni njihovo hipotekarno opterećenje, zakup i zaloga.

(2) Teretni ili besteretni pravni poslovi i jednostrane izjave volje koji su u suprotnosti sa odredbom stava 1. ovog člana ništavni su.

(3) Odredba stava 1. ovog člana prestaje da važi 30 dana po isteku roka iz člana 34. stav 5. ovog zakona, u odnosu na imovinu za koju nisu podneti predlozi za povraćaj, odnosno obeštećenje.

Član 48.

(1) Podnošenje predloga i odlučivanje o pitanjima iz ovog zakona dopušteno je bez obzira na to da li je do stupanja na snagu ovog zakona sud ili drugi državni organ pravnosnažno već odlučivao o zahtevu za povraćaj, odnosno naknadu, a zahtevu korisnika prava nije bilo udovoljeno.

Član 49.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom Glasniku Republike Srbije".

ZAKON O PRIVREMENOJ ZABRANI RASPOLAGANJA ODREĐENOM IMOVINOM

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prava, obaveze i ograničenja u vezi korišćenja i raspolaganja imovinom oduzetog porekla u periodu od 1944 godine do dana stupanja na snagu posebnog Zakona o povraćaju imovine i obeštećenju.

Član 2.

Zabranjuje se promet imovine koja u svom vlasničkom kontinuitetu ima prekid nastao oduzimanjem od vlasnika, primenom propisa o oduzimanju u periodu iz prethodnog člana kao i aktima po podržavljenju bez pravnog osnova ili zloupotrebom prava odnosno političke moći.

Zabrana prometa u smislu ovog Zakona je zabrana otuđenja, zakupa, hipotekarnog opterećenja, zaloge, poklona, ustupanja prava ili bilo koje druge pravne radnje, teretnog ili bez teretnog pravnog posla u vezi nepokretne i pokretne imovine, koja je oduzeta od vlasnika

primenom propisa i aktima iz stava 1. ovog člana.

Član 3.

Zabrana iz člana 2 ove uredbe odnosi se na :

10. Organe Republike Srbije i organe autonomne pokrajine i lokalne samouprave za imovinu oduzetog porekla, koja je sada u državnoj svojini, a nad kojom imaju pravo upravljanja, korišćenja i raspolaganja.
11. pravna lica (društvena preduzeća, javna preduzeća, akcionarska društva, državna i privatna preduzeća, fondovi i sva druga pravna lica), za nepokretnosti u društvenoj i državnoj svojini nad kojima imaju pravo upravljanja, raspolaganja i korišćenja.
12. Fizička lica za nepokretnosti koje su stekli po osnovu prava trajnog korišćenja, stanarskog prava, zakupa ili bilo kakvog drugog teretnog ili besteteretnog pravnog posla.

Član 4.

Zabrana prometa nepokretnosti na osnovu ovog Zakona važi do stupanja na snagu i početka primene Zakona o povraćaju imovine i obeštećenju.

Član 5.

Ovaj zakon stupa na snagu odmah po donošenju i objavljivanju u “Službenom Glasniku Republike Srbije”.